

منشور عشق

(شرح مضمون منشور عشق در مونس العشاق شیخ سهروردی)

صادق نیک پور

انتشارات ارباب قلم

Charter on the love

Sadegh Nikpour

Arbab Ghalam Publish

منشور عشق

نویسنده: صادق نیک پور

ISBN

978-600-8368-25-0

ناشر : ارباب قلم

طراح جلد : مؤسسه تحقیقات کارو کاوش

چاپ اول ۱۳۹۵

تیراژ ۱۰۰۰

صفحه آرا: مؤسسه تحقیقات کارو کاوش

دفتر مرکزی انتشارات ارباب قلم: ۸۸۸۹۴۸۳۹ ۰۹۱۲۰۳۳۲۹۹۷

تهران خیابان کریمخان زند خیابان ویلا خیابان اراک پلاک ۷۲ واحد ۷

arbabghalampublish@gmail.com

arbabghalampublish Instagram

کد پستی ۱۵۹۱۰۴۳۱

پخش انتشارات سوفیاء و شیبا ۸۸۹۱۶۸۳۰ ۰۹۱۲۶۸۶۶۵۷۵

سرشناسه

نیکپور، صادق، ۱۳۴۵ -

عنوان قراردادی

رسالة فی حقیقه العشق، شرح

عنوان و نام پدیدآور

منشور عشق (شرح مضمون منشور عشق در تونس) / بنیغ سهروردی / صادق نیکپور.

مشخصات نشر

تهران: ارباب قلم، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری

ص. ۱۲۸

شابک

978-600-8368-25-0

وضعیت فهرست نویسی

فیا

یادداشت

این کتاب شرحی بر رساله فارسی "فی حقیقه العشق یا مونس العشق" تألیف بنیغ سهروردی است.

موضوع

سهروردی، یحیی بن حبیب، ۹۵۴۹ - ۵۵۸۷ق. رساله فی حقیقه العشق، نقد و تفسیر

موضوع

منظومه‌های عرفانی فارسی -- قرن ۱۲ق.

موضوع

century Mystical verse stories, Persian -- 12th

موضوع

عشق (عرفان) -- متون قدیمی تا قرن ۱۴

موضوع

century Love (Mysticism) -- Early works to 20th

شناسه افزوده

سهروردی، یحیی بن حبیب، ۹۵۴۹ - ۵۵۸۷ق. رساله فی حقیقه العشق، شرح.

رده بندی کنگره

۱۳۹۵ م ۸/۵۸۸ BBRV۴۸/

رده بندی دیویی

۱/۱۸۹

شماره کتابشناسی ملی

۴۵۶۴۰۱

فهرست مطالب

۶	مقدمه منشور عشق
۱۱	قانون علم موهبتی
۱۲	قانون نظر به خود و خودشناسی
۱۴	قانون حرکت و آفرینش
۱۵	قانون شعور عشق
۱۹	قانون فراق شرط کمال
۲۰	قانون تقابل عشق و شناخت
۲۲	قانون تقابل شناخت و عبادت
۲۷	قانون تقابل عرفا و اعرفا
۲۸	قانون آگاهی و وجود
۳۱	قانون لذت
۳۳	قانون رسیدن به آرزوها
۳۹	قانون عقل و قلم
۴۰	قانون کشتن در منشور عشق
۴۲	قانون دگرگونه دیدن در منشور عشق
۴۹	قانون وحدت در تضاد
۵۳	قانون دو شاخ گاو
۵۵	قانون دیوار دهشت
۶۰	قانون لزوم وجودی زلیخای زن
۶۶	قانون شاکر بودن
۶۶	قانون تلاش در قضا و قدر الهی
۶۸	قانون مقابله با تقدیرگرایی

۷۰	قانون زیبایی در منشور عشق
۷۸	قانون طی مدارج عشق
۸۰	قانون تشخیص ماهیت عشق
۸۱	قانون عشق و اشراق
۸۲	قانون سوفیایی عشق
۸۶	قانون ریشیانی عشق
۸۷	قانون آئینی عشق
۹۰	قانون وحدت در منشور عشق
۹۲	قانون ازدواج و تناسل
۹۵	قانون سیر صعودی عشق
۹۶	قاعده تعلیم ناپذیری عشق
۹۶	قانون تقارن فراموشی و فریبندگی
۹۷	قانون بر هم زننده نظم طبیعی یعنی خاوی
۱۰۲	قانون مبارزه با گاو خدایان قیم شهر
۱۰۷	قانون کنش گرایان
۱۱۰	قانون آگاهی به قربانی در منشور عشق
۱۱۲	قانون تقابل مرگ و زندگی
۱۱۴	قانون تولید در بقا و حیات
۱۱۶	قانون نیابت
۱۱۹	قانون مربیگری و تدبیر
۱۲۸	Charter on the love

مقدمه منشور عشق

دو واژه معادل برای واژه منشور در زبان انگلیسی به طور معمول معرفی می‌گردد.

اول (Charter) دوم (Declaration)

اما منشور در زبان فارسی به فرمان پادشاه^۱ اطلاق می‌گردد و برخی آن را فرمان همراه با لطف و عنایت گفته اند^۲ و دهخدا آن را فرمان سرگشاده پادشاه می‌داند و ریاضت سهروردی از واژه منشور هم این مفهوم مد نظر دهخدا است. وقتی که سهروردی از منشور عشق الهی صحبت می‌کند اشاره به فرمان جاری خداوند در هستی دارد که بیان بر همگان مشهود است و خداوند از سر لطف و عنایت آن را بیان نمود. واژه منشور در زبان فارسی برای عبارات منشور کوروش و منشور خورشید^۳، منشور زبان^۴، منشور کیان و منشور سالاری^۵ و بسیار عبارات دیگر به کار رفته است. این مفاهیم در هر واژه انگلیسی جای می‌گیرند هر چند قدرت مفهومی آنها به اندازه وسعت معنایی مفهومی واژه فارسی منشور نیست^۶ اما واژه چارتر Charter دارای غنای بیشتری برای حمل بار معنایی منشور فارسی در زبان انگلیسی می‌باشد.

^۱ دهار، نفیسی ناظم الاطباء، اقرب الموارد،

^۲ غیات اللغات، آندراج، نفیسی ناظم الاطباء

^۳ «بیچید و اندیشه زو دور داشت / به مردی ز خورشید منشور داشت» فردوسی

^۴ «مرا بر عاشقان داده یکی منشور سالاری / که طومارش رخ زردست و مژگانست وراقش»

منوچهری

^۵ واژه Charter برای مفهوم منشور حقوق شهروندی و واژه Declaration برای بیانیه حقوق

بشر سازمان ملل در عبارات منشور آتلانتیک و منشور ملل متحد که از آن به منشور نام برده می

شود استفاده می‌گردد

واژه منشور در زبان فارسی دارای عظمت است «منشور» و «منشور نوشتن» خاص بزرگان و از خصوصیات «فر کیانی» بود^۱ هر چند واژه منشور دارای بار معنایی بیش از این در زبان فارسی است و به گونه ای بار مفهومی واژه آشا در زبان فارسی و واژگان «راتا» و «دارما» و «کارما» در هندی^۲ و رایت در زبان انگلیسی را با خود همراه دارد. ضمن اینکه مفاهیم عهد و شرط و پیمان و میثاق نیز در آید آن نهفته است. لذا منشور عامل نجات و نجات است. بار معنایی لطف و بخشش و مهربانی و نثار^۳ و افشاندن نیز در آن وجود دارد، و باز هم مفاهیم بسط و گسترده در آن مندرج می باشد.^۴

منشور در منشور عشق همه این معانی را با هم در بر دارد. ضمن این که سهروردی زیرکانه مفاهیم را فلسفه سیاسی را برای عبارت منشور عشق استفاده

^۱ «نیشند منشور بر پرنیان / همه پادشاهی برسم کیان» (فردوسی) «نیشند منشور بر پرنیان /

برسم بزرگان و فر کیان» (فردوسی)

^۲ آشا در مفهوم قانون هستی، نظم حاکم و قانون جاری هستی، به شد رجوع به کتاب آشا صادق نیک پور انتشارات سوفیاسوشیا

^۳ در آیین هندو راتا rata سرچشمه قوانین دارما و کارما است

^۴ واژه رایت Right به معنای قانون و حق

^۵ «همش عهد ساری و امل نیش / که بد مرز منشور او چون بهشت» (فردوسی)، که آیدا خلعت و تاج زر / ابا عهد و منشور و زرین کمر» (فردوسی) «بدان یافتی خلعت از شهریار همان عهد و منشور از او یادگار» (فردوسی)

^۶ «شحنه دانستم مرا منشور / از نجات و نجات بفرستد» خاقانی

^۷ رجوع به نفیسی ناظم الاطبا در ذیل واژه نثار «پراکنده شده، منشور، پاشیده شده، افشاندن شده»

^۸ رجوع به واژه بسط در کشف اصلاحات الفنون «مبسوط یعنی منشور مانند زمین واسع»

نمود که فقط خاص خود او است. و بار معنایی منشور را در آمیزش با نظریاتش در رساله عشق غنا داد.^۱

سهروردی در دوران خفقان خلفای عباسی و اقتدار فلسفی اسماعیلیان و ترورهای آنان و مقارن جنگ های صلیبی و عفو ان حرکت ترکان برای تشکیل و دخیل شدن در حکومت و هم چنین دوران درگیرهای شدید اعتقادی و قومیتی مختلف از ایران تا عراق و سوریه و مصر زندگی می کرد و در همین دوران منشور عشق را در رساله عشق به مردم عرضه نمود. در واقع در دوران اوج خشونت و جنگ و ترور، سهروردی جسورانه و در بیان رمزی و تمثیلی مونس العشاق از عشق و پیروی نوع بدیدی از حکومت مبتنی بر عشق حرف به میان آورد که طبیعی است خوبانند هیچ نام از مقتدران و حکام و فقهای مروج و معتقد به آن مکاتب نبود.

سهروردی انسان را نمود جهان کبر می داند و در منشور، عشق را شهنه دو عالم و ربط دهنده همه چیز به معرفت می نهد، عشق رشد می کند نفس می کشد زندگی می کند حریت می دهد و تعالی می بخشد. در این راه پر ریاضت دستور قربانی گاو خراب کننده شهر را می دهد تا مرحله فداخلی فی عبادی جنه که بتواند هر شهری را پر از عشق مبدل به بهشت کند.

^۱ او با طرح مفاهیمی از قبیل قضا و قدر، ریاضت، سعی و کوشش، قربانی، رزق و آگاهی، انتخاب و عدم تسلیم بر تقدیر، و نیز تدبیر در برابر امور تقدیر تاکید می کند. و در منشور عشق نشان می دهد که هر کس و نیز هر اجتماعی محکوم تقدیر نیست و می توان با سعی مری و مدبر امور خود و اجتماع شد و تقدیر را نوشت و تاکید می کند که سرنوشت هر کسی مطابق منشور همان خواهد شد که خود خواسته و نوشته است. در بیان منشور می گوید که می توان خواست و خواسته را نوشت و نوشته حسب عهد و میثاق منشور الهی عشق پای به عرصه وجود می نهد.

^۲ رساله عشق تصحیح صادقی نیک پور ارباب قلم ۴۸ صفحه شابک 9786008368236

او در ضمن نظریه «فلسفه حکیم متاله» در منشور عشق شعور و آگاهی و عرفان را به گونه نهادینه مبنای هر حرکتی میداند و تاکید دارد تقدیرتان را خودتان بنویسید و همه با هم در ایجاد تغییری نهادینه در جامعه خود بکوشند تا عشق وارد مملکت آنها گردد و می گوید تا همه مردم شهر با هم خود اقدام به ذبح گاو حاکم غاصب بر خود نمایند، عشق الهی بر آنها وارد نخواهد شد، پس انتظار هر تغییری در وضعیت اجتماعی و سیاسی و حکومتی بدون اقدام عملی همگان حسب منشور الهی عشق انتظاری عبث است. سهروردی ایجاد تغییر از «حکومت گاو» به «حکومت عشق» را توفیق می نامد.

در منشور عشق سهروردی نوعی نگاه دموکراسی را در انتخاب حاکم و رهبر اجتماع و نیز مشارکت مدانی مردم را برای تغییر و نفوذ در تقدیر حکومت گاو نشان می دهد. وقتی منشور عشق سهروردی را بازخوانی می کنیم به وضوح قابل درک خواهد بود که چرا علما و فقهای درباری عباسیان و قضات حکومت پسر فتنه و جنگ افروزان در عراق و سوریه دوران و حکم به ارتداد و قتل سهروردی جوان و برهم زننده نظم و نظام حکومت دادند. سهروردی همه اصول آنان را در منشور عشق به چالش کشید.

سهروردی انتخاب آزاد و آگاهانه پادشاه را در میان اهل ملک و آن می کند و نیز برای هر نمودی از گاو مستبد حاکم بر شهر این راه حل را طرح می نماید

^۱ سهروردی با بیان نقشه تجسمی عالم غیر مشهود می رساند که عالم بالا و عالم ملکوت طبایع انسانی هستند که ناشناخته برای همه انسانها است و عالم بالا در وجود انسان و انسانها نهفته است. سهروردی همه انسانها را هم در قالب یک انسان و یک اجتماع واحد از کثرت به وحدت رسیده می بیند که هم زمان همه طبایع را هم در نه کوشک طاقی وجودی خود به نام عالم بالا جمع نموده و آن را آسمان می نامد.

که در انتخاب و حرکت اجتماعی مردم شهر حسب منشور عشق «کشتن گاو به دست مردم شهر در مقدم مبارک عشق» برای توفیق ضروری و حکم الهی است. سنت تحقیق بر مستند نگاری و استدلال منطقی است و این کتاب منتخبی از تحشیه کتاب تصحیح شده مونس العشاق سهروردی^۱ به اضافه خرده افزوده هایی است که با شکل جدید طبقه بندی و برای موضوع مشخص منشور عشق دسته بندی شدند و نیز هدف مختصر کردن حجم مطالبش بود لذا در مواردی که در این استدلال و ارایه شواهد و مستندات انجام شده از تکرار آنها پرهیز کردیم و فقط به بیان و ارایه نگاه خود به منشور عشق سهروردی در رساله عشق بسنده نمودیم. ^۱بابت ابداعی در تحشیه مونس العشاق انواع شاهد و استدلال و استنادها نظر کتاب شارحین مختلف ارایه شده است.

صادق نیک پور

بیستم دی ماه ۱۳۹۰

^۱ شیخ شهاب الدین سهروردی، مونس العشاق، تصحیح و تحشیه صادق نیک پور انتشارات ارباب

قلم ۷۵۲ صفحه در قطع رحلی شابک 9786009440092

^۲ در انتخاب این شیوه به روش ملاصدرای کبیر بزرگترین شارح سهروردی استناد می نمایم که کتاب شواهد ربوبیه را به عنوان اختصاری بر کتاب بزرگ و چهار جلدی اسفار بدون ذکر استدلال های طولانی و ارایه شواهد تدوین نمود.